

# Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50  
Celoletna naročnina Din 35.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790



Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: R. Čuješ  
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čec)

Ljubljana, 9. decembra 1937

Leto IV — Številka 10

## Kristus kraljuj!

(Nekaj misli ob Kalanovi knjižici: »Kristus kraljuj!«)

Položaj Kristusovega kraljestva v sedanjem svetu ni nič kaj razveseljiv in zadovoljiv. Sicer je res, da so katoličani v zadnjih desetletjih mnogo dobrega naredili na vseh področjih. Vendar pa kljub tej dejavnosti katoličanov stojimo danes na poševni ploskvi in, mesto da bi napredovali, drvimo nekam navzdol v megleno negotovost, ne da bi vedeli, kaj bo z nami, kaj bo s Kristusovim kraljestvom na zemlji. — Preveč brezbrizni smo, da bi si razjasnili, kam to pelje; preveč leni smo, da bi svoj nagli razvoj navzdol preokrenili navzgor, da bi se iz našega tradicionalnega spanja prebudili v novo, živo življenje, da bi iz defenzive prešli v ofenzivo.

Kljub vsej dejavnosti katoličanov v zadnjih desetletjih razkristjanjanje vsega življenja napreduje. Res je, da se je mnogokje to razkristjanjanje že ustavilo; toda to nas katoličanov nikakor ne sme zadovoljiti. Mi moramo stremeti za najvišjim, da bi zavlada Kristus Kralj vsemu svetu.

Borba za ta naš cilj bo sicer dolga in težka, toda mi smo poklicani, da priborimo Kristusu Kralju zopet gospodstvo na svetu. Skrajnim naporom naših organiziranih sovražnikov moramo postaviti nasproti nekaj močnega, edinstvenega in učinkovitega. Preiti moramo končno iz defenzive v ofenzivo. Naše geslo mora biti: »Kristus zmaguj, vlada, kraljuj!«

Toda te besede ne smejo ostati samo lepe besede, preiti morajo v dejanje. Katoličani jih moramo uresničiti! Za naše cilje se moramo boriti saj s tako velikim idealizmom, kot se bore brezbožniki za svoje lažne ideale.

Živimo v velikem času, v zgodovini sveta nastopa nova doba. V naši dobi se kuje usoda Evrope za desetletja naprej. Tega se zavedajo naši nasprotniki, ki s silnim organizacijskim aparatom delajo proti Bogu. Borijo se naravnost s satansko zagrizenostjo, tako da ima Satan mnogo bolj goreče privržence, kot pa jih ima Bog. Spričo te močne akcije brezbožnikov moramo tudi katoličani preiti iz svojih malenkosti, ozkosrčnosti, neodločnosti in zaspčnosti v boj!

Osvojiti ves svet za Kristusa, naj nam ne bo sanjarija, kot niso sanjarija peklenški narčni brezbožnega boljševizma.

Zato pa, katoličani vseh dežel, združimo se v delu za lastni verski prerod in v delu za pridobitev sveta sladkemu gospodu Kristusu Kralju!

## Deset novih Frančiškov

»Rusija bi bila potrebovala deset mož kot je bil Frančišek Asiški, da bi postala srečna,« je baje dejal Lenin pred smrtjo.

Kaj je storil Frančišek velikega, da je postal najbolj znan in priljubljen svetnik, v katerem gleda ves svet božjega poslanca?

Bil je bogat, moral bi biti trgovec, vesele gostije so ga veselile. Pa je sklenil »služiti ubožnosti«. Pustil je domačo hišo, odložil svojo dragoceno obleko in se oblačil kot revni kmetje v okolici mesta Asisija. Rečem je oznanjal evangelij in ustanovil red, ki naj živi zgolj od miloščine. Duhovnik ni hotel postati iz ponižnosti, ostal je lajik. Ljubezen do bližnjega je bila glavna poteza njegovega življenja. Bog mu je vtisnil znamenja Kristusovih ran. Frančišek je ljubil Gospoda Jezusa nad vse, posebno v njegovi revščini v jasicah. Zato je začel širiti božične jaslce.

Tudi danes je nastopil čas, da nas more rešiti spet le ljubezen do ubožnosti. Preveč je grešil in še danes greši kapitalizem, da bi ne morali nujno opravljati pokoro zanj.

Ali je med nami deset Frančiškov, takih, ki bi se hoteli vsemu odpovedati in se zadovoljiti le s tem, kar je nujno potrebno?

Ali bi se hoteli zadovoljiti z eno obleko za poletni, z drugo za zimski čas?

Ali bi hoteli vabiti reveže k naši mizi? Ali bi se zadovoljili s skromno sobo in privoščili tudi drugim suh in topel kotiček?

Ali bi se zadovoljili s priprosto hrano, brez vina, brez posebnih jedil itd.?

Ali bi hoteli vse, kar nam preostaja preko nujne hrane, obleke, stanovanja in nujnih stanojskih potrebščin darovati za krščansko dobrodelnost?

Ali bi trgovci odračunali svoj čisti dobiček Vincencijevim konferencam?

Ali bi omejili nepotrebne izlete in potovanja in vožnje in pisma itd.?

Ali bi namesto v kavarno in gostilno hodiliraje obiskovat reveže?

Ali bi o božiču vsaj eno revno družino, vsaj enega otroka obdarovali?

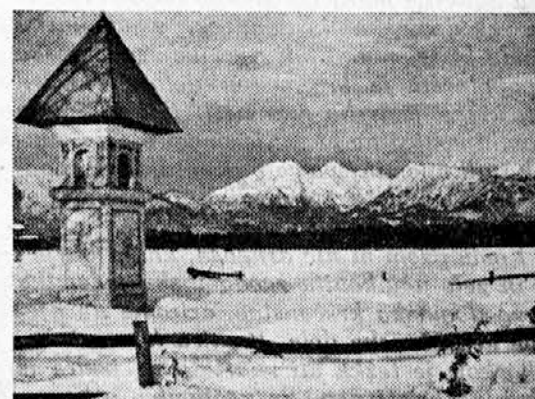
Ali bi opustili letanje od kina do kina in gledališča ter poslali ta denar za revne dijake?

Ali bi oblekli po zimski enega ali drugega berača, ki se ves trese od mraza?

Ali bi kak zdravnik določil posebno uro za brezplačno zdravljenje revežev?

Ali bi naše gledališče vprizarjalo vsak mesec vsposobno igro za reveže?

Ali bi mestno kopališče enkrat na teden dalo brezplačno revežem Vincencijevih konferenc kopališče na razpolago?



»Za javno dostojnost« Tak pripis poleg naslova ima v Belgiji 200 hotelov in stanovanjskih hiš vzdolž obale, ki pripadajo »ligi dostojnosti«. Obvezali so se, da ne bodo sprejemali nedostojno oblečenih gostov-kopalcev, da bodo v salonih, obednicah in v sobah za uslužbenke namestili križe, da bodo ob petkih imeli samo postne jedi, da bodo gostom prepovedali vstop v salone in jedilnice, če bodo oblečeni samo v kopalne obleke, da bodo na vidno mesto razstavili red božje službe in da bodo po možnosti lajšali uslužbencem izvrševanje njihovih verskih dolžnostih. Če zmorejo kaj takega v Belgiji, zakaj ne bi bilo mogoče kaj takega tudi pri nas?

Gorje vam, ki hišo pridružujete hiši, njivo prilagate njeni, da za druge ni nič več prostora in da imate v rokah vso deželol (Iz 5, 8.)

»Če ima kak milijarder v Ameriki 450 milijonov dolarjev premoženja, drug 30.000 kilometrov železnice, treji 700 milijonov dolarjev, 56.000 km železnice in 73 velepodjetij, če ima kak človek 600 dolarjev dohodka na uro, za svojo osebno rabo 12 letal, več luksuznih parnikov, veliko razkošnih vil po raznih deželah, če plača za stanovanje v New-Yorku 16.000 din na dan, če je stal nagrobni spomenik nekega pokojnika 110.000 dolarjev, če 20 milijonov poljskih delavcev zasluži z najtežjim delom komaj 350 dolarjev na leto, milijarder pa v eni sami uri dvakrat toliko: 700 dolarjev, če ogromne množine živil mečejo v morje, medtem ko milijoni stradajo — kako moremo k temu molčati?! Morda še nikoli ni bilo na svetu toliko zlata kakor zdaj. Samo francoska Narodna banka ga ima za 100 milijard frankov. Amerika še veliko več. Pri osem tem pa ta strašna krivica in pomanjkanje! Kak tovarniški ravnatelj ali višji bančni uradnik ima 100.000 din mesečne plače, delavec pa zasluži na dan 30, 20, 15 dinarjev. Proti imajo stanovanje za 10.000 din na mesec, drugi pa mora prežibljati sebe in družino z 1000, da celo s 500 din na mesec. O, trdosrčni, nečloveški svet! Kako moreš to mirno prenašati? Resnično, sodba brez usmiljenja tistim, ki usmiljenja ne poznajo! (J. Kalan: Kristus kraljuj 90-91.)

»Otel bo siromaka iz rok mogočnika, in reveža, ki mu ni pomočnika. Iz oterutstva in krivice jih bo rešil.« (Ps. 41.)

## Otroci teme so bili zopet modrejši kot otroci luči

V Švici, kjer je še ohranjena narodna iniciativa, so pred kratkim zbrali 56.000 podpisov volilcev, ki so zahtevali, naj se sprejme zakon, ki bo prepovedoval framasonske lože. 28. nov. se je vršilo zborovanje, pri katerem je od 750.000 volilcev glasovalo samo 233.000 za iniciativo. Izmed 25 kantonov je dobila iniciativa večino samo v kantonu Friburg.

Katoliški tehnik »Schildwache« je posvetil prostozidarstvu celo številko z dne 20. novembra t. l., v kateri navaja izreke papežev, ki so obsodili prostozidarstvo, razkriva prostozidarske fraze o dobrodelnosti, bratstvu itd. po njihovih lastnih izjavah, dokazuje kvarno in škodljivo delovanje lož, kakor ga moremo zaslediti v Franciji (razkristjanjenje javnega življenja, predvsem šol) na Portugalskem (v letu 1910-1926 so jo spravili na rob gospodarskega in finančnega poloma) v Italiji (odvzem papežev države in odtrgavanje vpliva Cerkve iz javnosti); v Španiji, Mehiki in Braziliji so delali roko v roki s komunisti in so organizirali preko svojega tiska in agencij popoln molk o grozodejstvih, ki so jih zakrivali s preganjanji katoličanov. Zaradi njihovega podtalnega delovanja, ki ogroža tudi države, so začele države druga za drugo prepovedovati delovanje prostozidarskim ložam.

Izgledalo je, da se bo tudi Švica pridružila tem državam, ki s tako prepovedjo (čeprav z njo še ni vsa nevarnost in škoda odpravljena) branijo svoj obstoj in neodvisnost od tajnih, zakulisnih režiserjev.

Toda prostozidarstvo se je z vso vneto lotilo agitacije proti iniciativi. Sicer se je enačilo z demokratičnimi ustanovami, vendar ni izbiralo sredstev. Dosegli so, da so orožniki morali zaslišati one, ki so predlog podpisali, nekatere nasprotnike lož so obdolžili špionaze, starčka pesnika Emilija Columbija so spravili v ječo (seveda so ga morali kmalu izpustiti), ker je branil Tessinovo italijanstvo. Vlado, velike stranke, vodilno časopisje, vse se jim je posrečilo spraviti v svojo službo. Uspešno so znali izrabiti odpor švicarskih Nemcev do nacionalnega socializma in Italijanov do fašizma, ker so ustvarjali javno mnenje, češ, da tičita za tem predlogom nacionalni socializem in fašizem. Tudi katoliška politična voditelja Motta in Etter sta se izrazila proti iniciativi. Romanski konservativni liberalci so priporočali v boju s prostozidarji zmernost, medtem ko so se romanski katoličani odločno zavzeli za iniciativo.

## Kakšen bodi ozir. ne bodi boj proti komunizmu

»Težka krščanska zgodovinska krivda.«

Videli smo, da je g. Kocbeku antikomunistična borba zgolj inscenacija fašizma in kapitalizma za obrambo lastnih interesov, dividend itd., borba za nadoblast, ne pa za načela. Tudi kristjani so se dali zapeljati v to zmoto in za to se bo komunizem, ker se pač kristjani družijo z fašisti, obrnil proti krščanstvu.

Toda krivda kristjanov ni samo v tej sedanjí taktiki kristjanov, ampak tudi v njihovem zgodovinskem zadržanju. Kristjani so se namreč izneverili krščanstvu, zato je prišla reakcija komunizma.

G. Kocbek pravi: »Popolno krščanstvo je sicer težko uresničiti v človeku, in zato še težje v človeštvu ter njegovih ostvaritvah, toda zato nič manj ne obstoja težka krščanska zgodovinska krivda, oz. zgodovinska krivda kristjanov. Radi njegove zgodovinske nepopolnosti je krščanstvo določen križev pot, ki ga je treba razumeti; Bog mu daje opominjalce ne le v njegovem osrčju, ampak tudi opominjalce v nasprotnikih. Zadržanje se je godilo v vseh težkih, tesnobnih časih, tako se godi tudi danes.

Komunizem ni nič drugega, kakor bistvena in zelo učinkovita zgodovinska polemika na zgodovinsko krščanstvo, oziroma na njegova nekrščanska dela. Resnica komunizma, kakorkoli je težka ali zakrivljena, izvira iz izdajstva kristjanov. Ta ugotovitev o komunizmu ni važna samo zaradi tega, da vidimo, kako je zakon njegovega oblikovanja obenem njegov temeljni vsebinski zakon, tako da njegovo nastajanje že razloži njegovo naravo, ampak predvsem zato, da vidimo, kako je njegova filozofija nastala, pogojena po stanju krščanstva in krščanske družbe proti sredini 19. stoletja. Miselnje je komunistični materializem reakcija na idealistično Hegelovo filozofijo, ki je sprejela duha in subjekt in ustvarila iz njiju proo in glavno načelo življenja. Hegel je tudi krščanski dogmi dajal čisto metafizični značaj, saj mu je bil Kristus le projekcija absolutne ideje.

Tako je prišlo do enačenja idealizma in krščanstva. Posledica tega enačenja je bila, da so teologi hegelijanske šole obenem s popuščajočo krščansko prakso trdili, da je vera le zadeva človekove notranjosti. Kristjani so popustili pred bleščečim razvojem tehnike, zmagovita organizacija vesolja je, zatemnela vesoljni pomen krščanstva. Večina ga ni več čutila kot Kristocentrično življenje, ni več gorela kot strast po popolnosti, ni več zavirala slabih dejanj, začel se je neopirani lov za dobičkom. Denar se je kopicil brez ozira na trpljenje in revščino tistih, ki so ga ustvarjali s svojimi rokami. Velikih gospodarjev, lastnikov kapitala in industrijcev po Nemčiji in Angliji krščanstvo še prav posebno ni oviralo, celo zdelo se jim je, da sankcionira njihov gospodarski red.

Po Kocbeku torej izvira resnica komunizma iz izdajstva kristjanov, je reakcija na nekrščanska dela krščanstva. Filozofija komunizma je bila pogojena po stanju krščanstva in krščanske družbe proti sredini 19. stoletja. Teologi hegelijanske šole so baje v smislu Hegela, kateremu je Kristus in vse krščanstvo bilo zgolj projekcija ideje na zunaj, (brez objektivne resničnosti razodetja) imeli vero zgolj za zadevo človekove notranjosti. Očividno zato so kristjani pustili zunanjo krščansko prakso itd.

S takim slikanjem zgodovinskega nastanka komunizma ne moremo soglašati.

Proti fantastični idealistični razlagi krščanstva kakor jo je zasnoval Hegel, je krščanstvo, so katoliški filozofi prav tako odločno nastopili kot Marks in sicer z vidika realnih dejstev krščanstva. Hegel ni nikak predstavnik krščanstva, prav tako malo teologi Hegelove šole.

Zato njihove blodnje niso krivda krščanstva ali kristjanov, ampak nasprotnikov kr-

ščanstva. Če so nadalje »kristjani popustili pred bleščečim razvojem tehnike«, tega niso storili kot kristjani, ampak kot hegelijanci ali kot marksisti, končno kot slabiči, ki so pač podlegali onem drugemu zakonu v človeški naravi, ki se upira kot zakon mesenosti proti zakonu duhovnosti.

Marksistična filozofija, v kolikor je zgolj materialistična, je reakcija na bolešno idealistično Hegelovo filozofijo, je zanikanje vse samo- in prvobitne duhovnosti, je plod judovskega tostranske usmerjenega duha, ni pa nikakor pogojena po stanju krščanstva.

Sicer pravi g. Kocbek na drugem mestu, da krščanstvo ni krivo, ampak kristjani. Toda če so vsi kristjani odpovedali (ta vtis ima očividno g. Kocbek), potem tudi predstavniki katolicizma; s tem preneha biti katoliška Cerkev sveta. Zato je tako govorjenje nepravilno.

Nas boli, da moramo izreči to-le besedo: Če prebiramo razne prejšnje Kocbekove članke, vidimo njegovo neprijazno stališče do Cerkev, ki meji na prezir in mržnjo. To nam pojasnjuje v našo žalost sedanje zadržanje g. Kocbeka.

V primer navajamo:

Bilo je leta 1927. Mariborski bogoslovci so priredili »mladostno« zborovanje, ki je ostalo vedno v neki neprodni megli, o katerem je pa vedela socialistična »Delavska politika« v Mariboru poročati, da se je tam zbrala nova četa duševnih delavcev proti kapitalizmu, ki so se izjavili za socialistični razredni boj in da jih ločijo od socialistov samo formalne vezi. Med prireditelje in zagovornike je spadal tudi g. Edi Kocbek.

Tedaj so se od raznih strani javljali očitki proti temu kongresu, češ da so tam učili herezije, kakor g. Kocbek sam pravi (Križ, 1928, str. 23). V tem zagovoru (Križ, 1928, str. 23) piše g. E. Kocbek, »O tej herezi to-le: kljub vsej imperialistično-organizatorni in birokratični površini moramo vendar videti v Cerkvi Kristusa, ki silo trpi, kljub vsej politični uslužnosti, kljub človeški hierarhiji moramo videti v Cerkvi božjo energijo.«

Taka je podoba mladega človeka, ki je bil prvo leto na univerzi o Cerkvii!!! »Imperialistično-organizatorna birokratična...« Njegov mladinski ali križarski pokret hoče to stanje zboljšati: Oni se »zavedajo odgovornosti in hočejo božjemu kraljestvu... pomagati«, so »osvežujoč val, ki gre skozi vse življenjske plasti. Zato leži naše težišče v življenjski obnovi...«

V istem letniku Križa pride g. Kocbek do spoznanja (str. 151), da bo treba nove pedagoške metode krščanstva v Evropi, treba bo drugačnega načina dušnega pastirstva. Še več: »To moramo priznati, da niti poslušajoča niti učeča Cerkev nimata še enotne socialne razvidnosti in intenzivnosti. Torej niti učeča Cerkev si ni na jasnem glede socialnih problemov«. Kje je tista usodna napaka krščanstva in Cerkev?

V odnosu do marksizma, misli g. Kocbek.

Kako je g. Kocbek gledal na marksizem?

V članku »Marksizem in krščanstvo« (Križ, 1928, str. 148) pravi: »Važen je bil gospodarski socialno-duhovno zmedo rešujoč... nauk marksizma, ki ga Cerkev v svoji poudarjajoči vzvišenosti nad časnimi zadevami ni niti pozitivno niti indiferentno ovrednotila. Pač pa je bilo oficielo mnenje katolikov, da je ves marksistični sistem... napačen in zavrgljiv... Šele po nastopu Hoffa se je začelo trezno... presojanje marksističnih nauk«. »Najprej moramo videti konkretno veličino marksizma... Gospodarska doktrina marksizma ni v nobenem nasprotju s krščanstvom. Tostranska snovno-družabna ureditev

## Človekove naravne pravice

Ko smo spoznali temeljne človekove naravne pravice, ki izvirajo iz njegove osebnosti, ki jih ima posameznik že zato, ker je človek, ki mu jih ni niti podelila niti naknadno odobrila država, ampak jih je imel že ob vstopu v družbo kot neke vrste naravno in neodsvoljivo dediščino, nam preostane še, da si ogledamo vsebino one naravne človekove pravice, ki izvira iz človeške družne narave.

Pravica do svobodnega druženja.

Človek, ki je po naravi družno bitje, ki more bivati in dosegati svoj namen le v družbi, ima naravno pravico, da se v dosego svojega končnega namena in drugih bližnjih, a naravno neoporečnih namenov svobodno druži. To pravico imenujemo družno (asociacijsko) pravico, njen izraz v pravni organizaciji države pa svoboda druženja (koalicijsko svobodo). Leon XIII. ugotavlja v okrožnici Rerum novarum:

»Spoznana pičnost lastnih moči človeka priganja in spodbuja, da si želi pridružiti tujo pomoč... Kakor to naravno nagnjenje človeka vodi k združitvi in državljanski družnosti, tako hrepeni tudi, da bi z državljani sklenil druge družbe, majhne sicer in nepopolne, pa vendar družbe... Zato torej, ako ravno se zasebne družbe nahajajo v državi in so tako rekoč toliko kot njeni deli, vendar vobče ni samoposebi in v oblasti države, da bi jim branila njih gibanje. Po naravnem pravu je namreč človeku dovoljeno, da se združuje v zasebnih družbah, država pa je ustanovljena zato, da štiti naravna prava (pravice), ne pa da jih ugonablja. In če bi ona prepovedala, da se državljanska društva ne smejo združevati, bi naravnost sebi nasprotovala, ker se je tako sama, kakor so se zasebna društva, rodila iz tega načela: da so ljudje po naravi družni.«

Kakor pa je ta pravica druženja od države neodvisna, je vendar omejena po svojem namenu. Služiti mora človeku, zato se nikdar ne sme izvrševati tako, da bi naprtovala človekovi naravi. Človekova narava pa je odvisna od Boga, zaradi tega ni upravičeno nobeno druženje, ki nasprotuje božjemu ali naravnemu zakonu. Tako n. pr. ne obstoja pravica svobodnega druženja za komunistične, anarhistične ali teroristične združbe, ker je namen njihovega delovanja naperjen proti obstoju današnje družbe same.

»Nastopijo včasih časi, ko je prav, da se proti tej vrsti družb nastopi z zakoni, če namreč po svojem namenu skušajo kako stvar doseči, ki je v bitnem nasprotstvu s

življenja sploh ne spada pod direktno območje Cerkev, marveč je svobodna, dokler ne krši večnih zakonov.«

Toda Cerkev prav to trdi, da gospodarska doktrina marksizma krši naravne etične zakone in spada zato pod njeno območje. Glede razrednega boja, ki ga marksizem uči in Cerkev obsoja, pravi Kocbek: »Danes postaja razredni boj gola realnost, ki jo je treba brez pogojnosprejeti. Čas mu je dal etično upravičenost, če se vodi v etični smeri. Zato afirmira razredni boj tudi proletarec-kristjan... Upravičenost razrednega boja... je danes tudi za kristjane etično fundirana.«

Torej so bile osnovne misli Kocbekove:

1. Cerkev je imperialistično-organizatorna in nima niti prave taktike proti marksizmu niti prave socialne razvidnosti.

2. Gospodarski sistem in razredni boj marksizma sta pravilna.

3. Cerkev, krščanstvo je zakrivilo v nekem smislu marksizem.

Kaj misli g. Kocbek danes o Cerkvi?

(V drugo naprej.)

poštenostjo, pravičnostjo ali z državno blaginjo,« pravi Leon XIII. v okrožnici R. n.

Različne vrste združb.

Če izvzamemo naravne in popolne družbe (družina, država, Cerkev), se družijo ljudje, da dosega različne namene. Poznamo navadna društva z dobrodelnimi, umetnostnimi, znanstvenimi, političnimi, družabnimi in podobnimi nameni, gospodarska društva, kjer se družijo posamezniki v proizvodjalne, trgovske, zavarovalne in kreditne namene, poznamo strokovne organizacije delavcev in podjetnikov, pa tudi stanovske organizacije.

Država ne sme zatirati svobodnega udejstvovanja družb.

Ko si danes laste države druga za drugo vse preveč pravic na škodo posameznika, čeprav ne moremo zanikati, da je opravičil gospodarski razvoj in nevarnost občutno škodo za javno blaginjo v tem ali onem primeru občutne posege v pravice posameznika, dokler se ne doseže v družbi kolikor toliko urejeno razmerje, ne moremo nikdar dovolj glasno podariti, kar je že Pij XI. zapisal onim, ki vodijo države: »kakor ni dopustno jemati posameznikom in izročati občini, kar zmorejo posamezniki s svojo močjo in svojo delavnostjo, tako je neupravičeno, povzroča veliko škodo in moti pravni red, če se to, kar zmorejo manjše in nižje organizacije, izroča večji in višji družbi;... Naj bodo torej tisti, ki pladajo, prepričani: čim bolj bodo čuvali to načelo o dopolnjujoči nalogi višje oblasti in čim popolnejši bo hierarhični red med različnimi organizacijami, tem uspešnejša bo dejavnost socialne oblasti, tem ugodnejše in srečnejše stanje države same.«

Cerkev je danes braniteljica osebnosti.

Kakor v vseh dobah nastopa tudi danes katoliški nauk, če ga uporabimo tudi v našem razmišljanju o urejenosti družabnega življenja kot zaščitnica osebnosti proti neupravičenim zahtevam današnjih gledanj na družbeno življenje, ki izhajajo izključno iz stališča družbe, kakor je v preteklosti branila družbo pred težnjami za neomajeno svobodo poedincev.

Litanije na čast Stalinu. »Münchener katholische Kirchenzeitung« piše v eni zadnjih števil, da so včasih brezbožniški socialistični listi tekmovali, kako bi sramotili katoliške litanije, toda, piše dobesedno: Kaj pa naj sedaj rečemo k temu, če se danes pojejo v državi čiste socialistične kulture »litanije na čast Stalinu?« Prvič so jih peli na VIII. zborovanju sovjetov in se glase: »Velika glava svetovnega proletariata, naš ljubljani Stalin, ti pametna glava naroda, ti genialni vodja naše dežele, naš veliki, zvesti šef, prijatelj in oče, tvorec našega čudovitega življenja, velika glava naroda, čigar ime izgovarjajo vsi tlačeni narodi z največjo ljubeznijo, naš modri mojster socialistične dobe, ki te ljubimo brezmejno, tvorec največjega dokumenta svetovne zgodovine, najgenialnejši vodja vseh stoletij in narodov, naš zvesti, ljubljani, velik Stalin, ki je vdihnil mrtemu življenju dušo in je srečo prinesel v vsako naše mesto, najboljši prijatelj sovjetskih kozakov, ki nam je dal srečno in veselo življenje.«

Zakaj potrebuje sovjetska vlada »ljudsko fronto« po vsem svetu? Odgovor na to vprašanje nam daje sodrug Rabinovič, ki je pred kratkim izdal knjigo v Moskvi z naslovom »Na straži domovine«. V njej navaja med drugim sledečo Stalinovo izjavo: »Buržuazija je lahko prepričana, da jo bodo v primeri vojne naši številni prijatelji po celem svetu napadli z zaledja in s tem omogočili zmago rdeče vojske.«

# Hodil po zemlji sem naši . . . Katoliška akcija

## I v e r i

### 7. Notranja priprava.

Ako govorimo o organizatorni strani Katoliške akcije, o njenih pravilih, organizacijah in organih, bi bilo napačno sklepati, da je tako govorjenje preveč juristično, da ne zadene bistva Katoliške akcije, da to veliko idejo popljuje in podobno. Notranje strani Katoliške akcije nočemo namreč s tem prav nič omalovaževati ali celo zatajiti.

Prav nobenega dvoma ni, da morajo biti za delovanje v Katoliški akciji njeni člani sami najprej na znotraj pripravljeni. Saj gre za apostolsko delo, zato morajo biti tisti, ki ga hočejo vršiti, sami apostolski. Pojem apostolski pa vsebuje dvojno: prvič notranji ožen in drugi živo željo in močno voljo, pridobivati za Kristusa tudi druge ljudi. Oba sestavna dela sta bistvena, drugi pa predpostavlja prvega.

Preprosto pa jasno je to razložil papež Pij XI. v izjavi, ki jo je dal 23. avgusta 1924 belgijskemu kanoniku Brohéju. V njej pravi: »Trebja je pač prav razumeti to Katoliško akcijo. Njen namen je najprej, izoblikovati poedinca. Najprej gre za vzgojo dobrih katoličanov, prosvitljenih, ki bodo dobro poznali svoj katekizem. Glejte, to je bistveno!

Toda, ko smo to napravili, se ne smemo ustaviti.

Ko vzgajamo misijonarja, mislimo pač najprej na njegovo notranjo pripravo. Toda če bi misijonar obdržal to notranje življenje zase, se svet ne bi spreobrnul. Misijonar mora označevati, delati, delovati na zunaj.

Tako mora biti tudi s Katoliško akcijo. Njena prva skrb je, vzgajati prave kristjane, Kristjan pa, ko se vzgoji, mora širiti življenje, ki ga je prejel, okrog sebe. Nositi mora zaklad krščanstva in ga uveljavljati na vseh porpiših, v družini in v javnem življenju, tudi v politiki.

Hočemo pač, da vlada Kristus na zemlji kakor v nebesih in da postane njegovo kraljevanje na svetu učinkovito.

V nagovoru z dne 28. avgusta 1927 je izrazil papež svojo odločno željo, da bi se vsi tisti, ki vstopijo v »veliko družino Katoliške akcije« vedno globlje, vedno bolj intenzivno in vedno bolj resno prizadevali za »formazione cattolica e principalmente religiosa di tutto, della mente, del cuore, della volontà, della condotta intima.«

»Najprej je treba apostolskih duš« (nagovor z dne 20. maja 1932). »Predvsem je potrebna notranja priprava (formazione) in sicer: formazione d'intelletto, di volontà, di idee, die sentimenti, di iniziative operose, die verità e di santità« (nagovor z dne 19. aprila 1931).

»Pred katoliško dejavnostjo mora iti osebo posvečenje posameznikov« (nagovor z dne 19. aprila 1931).

Po notranje moramo torej najprej pridobiti same člane Katoliške akcije. Nastane pa vprašanje, kako to storiti. Katoliška akcija v Sloveniji si je po pravilih iz l. 1936 izbrala za to delo takozvane »lastne organizacije«, ki se grade po metodi specializacije.

upoštevati, da so plače v tekstilni industriji zaposlenega delavstva razmeroma najnižje, na drugi strani pa zaposluje tekstilna industrija mnogo ženskih moči, tako da imamo sorazmerno še manj moških-hraniteljev družin in da se tako ne morejo ustanavljati nove delavske družine. Ne smemo nadalje pozabiti, da se je tekstilna industrija preselila k nam večinoma radi cenene delovne moči, elektrike in premoga; surovine, stroje, mojstre in ravnatelje pa uvaža. Lepega dne se lahko zgodi — česar pa ne smemo dopustiti — da pobere stroje in denar ter se preseli zopet drugam.

Še nekaj moramo ugotoviti. Če primerjamo slovensko industrijo z industrijo v ostalih delih Jugoslavije z ozirom na postanek, vidimo, da je bila ustanovljena skoraj vsa slovenska industrija (razen dela tekstilne) pred vojno, dočim je nastala industrija v ostalih delih naše države šele po vojni. Podoba je, da centrala ne podpira naše industrije, nam ne gradi nove in je tudi ne bo. Mnoge nove industrije lahko nastajajo bolj v osrednjih delih države, ker so tam oproščene davščin, pri nas pa ne.

V splošnem lahko ob koncu postavimo, da Slovenci s svojo industrijo v veliki svetovni proizvodnji in v veliki svetovni veleindustrijski tekmi pomenimo toliko kot nič. Nimamo veleindustrije, še manj seveda lastne veleindustrije, ki bi bila v naših rokah; imamo le večje število industrijskih delavnic. Ta naša industrija, kolikor je pač je, mora v konkurenci z široko zasnovano, ob ugodnejših pogojih delujočo in z vseh strani podpirano industrijo južnih krajev, ki je v polnem zaletu — gledati na to, kako bo mogla vzdržati, ustrezati upravičenim in v primeru z jugom dokaj višjim socialnim zahtevam in pravicam slovenskega delavstva ter končno sprejeti in zaposliti vse tiste slovenske množice, ki jim revna slovenska zemlja sama ne more nuditi dovolj kruha.

jave Mussolinija samega na primer »Vse v državi, nič proti državi, nič poleg države« (v govoru v milanski Scali l. 1925) ali: »Mi smo torej v državi, ki nadzira vse sile, ki delujejo v okviru naroda. (7. IV. 1926) ali »Za fašizem je država absolutna, zaradi česar so poedinici in skupine samo nekaj relativnega« (Encyclop. Le fascisme str. 33) ali: »Za fašizem je v resnici vse v državi in nič narodnega ne duhovnega a fortiori nima vrednosti poleg države. V tem pomeni je fašizem totalitar, in fašistična država, sinteza in edinstvo vsake vrednosti, tolmači, razvija in gospoduje nad vsem življenjem naroda«. (Encyclop. str. 20) ali: »Fašizem je religiozna koncepcija« (La Doctrine du Fascisme str. 67) dajo slutiti, da je bilo pisanje v listu »Popolo d'Italia« izraz fašistične miselnosti, ki je pokazala svojo tendenco obvladati popolnoma vse človekovo dejanje in nehanje konkretno tudi na polju, kjer Mussolini vsaj po tej zadnji izjavi fašističnega totalitarizma ne mara izvajati.

## Naklade nacionalno-socialističnih knjig

Kakor izvemo iz poročila osrednjega hitlerjanskega založništva (Franc Eher nasl., Monakovo) v njegovem knjižnem listu, so dosegle znane politično-svetovno nazorne knjige nacionalno-socialistične delavske stranke v jeseni 1937 sledeče številke: Adolf Hitler, »Mein Kampf«, 3,41 milijonov; Gottfried Feder, »Das Programm der N.S.D.A.P. und seine weltanschaulichen Grundgedanken« (»Program nacionalno-socialistične nemške delavske stran-

ke in njene svetovnonarodne osnovne misli«), 905.000; Alfred Rosenberg, »Der Mythos des XX. Jahrhunderts« (»Mit 20. stoletja«), 613.000; njegovo delo: »Protestantische Rompilger« (»Protestantski rimski romarji«) 620.000.

Vprašanje je, ali kupujejo ljudje te knjige samo iz radovednosti ali iz navdušenja, ali pa je vzgoja mladine v hitlerjanskem duhu dosegla svoj namen, ali pa jih k temu sili država s svojo avtoriteto.

Hrvatsko katoliško akademsko društvo »Domačoj« je v nedeljo, 28. nov. t. l. slovesno praznovalo 30 obletnico svojega obstoja.

Nemški minister za notranje zadeve je izdal ukaz, da uradniki ne smejo pošiljati otrok v zasebne šole (izjeme so dovoljene le v izrednih primerih), sedaj pa je minister za pravosodstvo razširil veljavnost tega ukaza tudi na notarje. Nacionalni socializem pač uvaža skrajni šolski monopol.

V Münchenu bodo morali podreti katoliško kapelico, ki so jo zgradili blizu glavnega koldvora in jo je posvetil kardinal Faulhaber, da bi mogli biti nedeljski izletniki in športniki v zgodnjih urah pri sv. maši in to zato, ker nameravajo zgraditi na istem mestu kiosk.

Ko so letos pričeli 386. šolsko leto na papeževi univerzi Gregorijani, je p. Boyer ugotovil, da je lani branilo svoje teze na tej univerzi: 86 na bogoslovni fakulteti, 29 na fakulteti za kanonsko pravo, 12 na filozofski fakulteti in 6 na fakulteti za cerkveno zgodovino. Letos je vpisanih okrog 2200 slušateljev.

V Franciji je naraslo število organizirane komunistične mladine od marca 1936, ko jih je bilo 31.000, na 103.290, kolikor jih je po vesteh sovjetskih časopisov sedaj.

Francoski pisatelj François Mauriac je napisal novo dramo »Asmodée«

Nacionalno socialistična liturgija. List »Ostseebote« iz Doberana (Mecklenburg-Schwerin), poroča dne 11. nov. t. l. o nacionalno-socialističnem krstu v Güstrovski »dvorani dedov«, ki so jo uredili v nekdanji cerkvi: V tukajšnji »dvorani dedov« na gertrudskem pokopališču se je zbralo v nedeljo deset staršev iz Güstrowa, da bi izpovedali, da hočejo navajati svoje otroke k življenju pripravljenemu za žrtve, v veri na boga in na večnost nemške krvi v občestvu Nemcev. Slovesnost so pričeli z Händelovim »Largo«, naker je župan (Oberbürgermeister) in član stranke Lomm v imenu stranke sprejel izjave staršev. Po nagovoru župana so si navzočni podali roke in član stranke Lemm je za vse izrekel zaobljubo. Slovesnost se je končala s procesijo »Heilig Vaterland«. Staršem so izdali listino o izvršenem imenovanju (Namensweihe).

Škofje USA so s svojega vsakoletnega posvetovanja poslali nemškemu škofu in vernikom svoje simpatije in občudovanje za njihovo vztrajnost in odločnost v kulturnem boju.

V Braziliji so izdali škofje skupno pastirsko pismo, v katerem odločno obsojajo komunizem.

V dvorani brazilskega parlamenta v glavnem mestu Minas Ferals so na slovesen način namestili križ. Govornik je pri tem pozval poslanke, naj se pri svojem delu pogosto spominijo na križ, ki je vir življenja, ljubezni in pravice.

Na zveznem zborovanju učnih moči ljudskih, srednjih in visokih šol Argentine je neki salezijanski pater pozval v imenu kardinala Copella zborovalce, naj ustanove posebno katoliško društvo. Odziv je bil velik. Sedaj jih je pristopilo že 40.000, od tega 10.000 v Buenos Airesu. Tako se bo odstranil vpliv, ki so ga nekaj časa izvajali organizirani učitelji socialističnega mišljenja.

Ameriški listi poročajo, da se v Hollywoodu ukvarjajo z mislijo, da bi v filmu prikazali življenje Karla Marksa.

Preiskovalna komisija nacionalne Španije je ugotovila, da so rdeči umorili samo v onem delu Asturije, ki so ga nacionalisti nazadnje zavzeli okrog 100 duhovnikov in 20 menihov.

Osrednji svet zveze brezbožnikov je pozval sovjetsko vlado, da prepove vsako versko glasbo.

V okraju Osaka na Japonskem so v enem letu krstili 297 odraslih in 333 otrok iz katoliških družin.

## Slovenska industrija in delavsko zavarovanje.

Ce bi imeli na razpolago dovolj podatkov o številu in vrstah na slovenskih tleh nahajajočih se industrijskih obratov, bi mogli vsaj kar se pregleda tiče zadostiti temu, kar smo zapisali v naslovu. Tako pa se bomo morali zadovoljiti le z nekaterimi podatki Okrožnega urada za zavarovanje delavcev o številu slovenskega zavarovanega delavstva, v ostalem pa se bomo morali omejiti le na nekatere splošne ugotovitve, ki se tičejo naše industrije. Kakor imajo na jugu zelo netočno mnenje o nekem »blagostanju« slovenskega kmeta, tako imajo tudi skvarjeno podobo o slovenski industriji. Resnica o slovenski industriji je le ta, da si še ni mogla pomagati od težke krize, ki jo je zadela pred leti, dočim so take težave na jugu že povsem prebredli, da, še več, v južnih delih naše države se je zadnji dve leti industrija zelo na široko razmahnila. Pred krizo je dosegla zaposlenost v vsej državi najvišjo zgornjo mejo l. 1930. Junija l. 1930 je bilo v vsej državi zavarovanih 654.938 delavcev, od tega v Sloveniji 103.214. Poslej je začelo število zavarovanih delavcev padati in je doseglo najnižjo mejo v zimskih mesecih 1932/33, nato pa se je zopet začelo dvigati. Največji porast zasledimo v letu 1936. Meseca septembra 1936 je znašalo število zav. del. v ostali državi 560.336 (torej 8.602 nad najvišjo mejo 1930) v Sloveniji pa 91.313 (torej 11.901 manj kot l. 1930). Iz tega vidimo, da je industrija v ostalih delih države napredovala in napreduje mnogo hitreje kot v Sloveniji, ki jo močno zaostaja. Res je sicer letos število zavarovanih delavcev v Sloveniji doseglo 100.000 (toda pomnožilo se je tudi število prebivalstva), ne smemo pa pozabiti, da je v istem času na jugu nastala cela vrsta novih industrij, ki je zaposlila še mnogo več delavstva. Res je, da v Sloveniji zelo narašča tekstilna industrija. Pri tem pa moramo

## Odnos fašizma do katolištva

Ko je pred dobrim mesecem italijanski list »Popolo d'Italia« pisal o katolištvu kot o neki preživelih obliki preteklosti, ki jo bo kakor demokracijo nadomestil fašizem, so splošno mislili, da je bilo to pisanje vsaj navdahnjeno od Mussolinija. (Pri nas je o tem poročal »Slovenski dom«.)

Pred kratkim je pa dal Mussolini izjavo pariškemu dnevniku »Le Figaro«, s katero je hotel verjetno popraviti neugoden vtis, ki ga je poprej imenovan članek povzročil v Vatikanu. O tem piše »Osservatore Romano«:

»Mussolini z resnimi besedami opominja državniške, da se varujejo vsakega boja proti Cerkvi, ker se je ta končal, kakor uči zgodovina od Diokleciana do Bismarka, še vedno s porazom države.« Dobesedno je Mussolini namreč izjavil: »Za vse čase je dokazano, da tudi najostrejša orožja, ki ga more država uporabiti v boju proti Cerkvi, ne more prizadejati Cerkvi smrtnih ran. Cerkev, predvsem katoliška Cerkev, bo izšla iz desetletja trajajočega in tudi najostrejšega boja vedno nespremenjena in zmagovalna. — Kolikor se je tudi naglašala totalitarnost fašistične države, se vendar mora priznati Cerkvi suverenost v njenem lastnem območju. V primeru, kjer obe sili trčita skupaj, je najboljša sodelovanje, ki se lahko plodno izpelje v delu. Vse države, ki so se pregrešile proti tem resnicam, so morale in bodo prej ali slej uvideli svojo zmotu.«

Čeprav uživa katoliška Cerkev v Italiji veliko svobodo (v Milanu je n. pr. popolnoma svobodna katoliška univerza »Il sacro Cuore«) in se tudi vidnejši predstavniki fašizma žele za sodelavce odločno katoliško vzgojene mladine, obstoja vendar nevarnost, da bo zaradi izrazito totalitarne usmerjenosti fašizma prišlo še večkrat do trenj vsaj s katolištvom, če že ne vsakim katoliškim Italijanom. — Iz-

Lanski letnik »Straže v viharju« je primerno darilo za božič. Stane samo 32 dinarjev.

## Poglavja iz zgodovine nafte

Perzija — dežela srebrnega leva.

31. avgusta 1907 sta podpisali Rusija in Velika Britanija mirovno pogodbo glede Azije. Rusija se je odpovedala Tibetu, dobila pa je proste roke v Perziji. V južni Perziji obdrže gospodarski vpliv Angleži, na severu izključno Rusi. V sredini je ostalo še nekaj pokrajin — verjetno interesno ozemlje Perzijscev, ki na severu in jugu svoje države niso imeli preveč besede.

Severna Perzija meji na Kaspiško morje in skriva v sebi velikanske množine nafte. Vendar se dolgo nihče za to nafto ni zmenil, saj je vsak Rus imel bližje v Baku.

### Koncesijske pravice.

L. 1916 pa si je pridobil koncesijsko pravico do teh vrelcev napol skrivnostni Georgijec Hoštarija, ruski državljani. Svoje pravice je nameraval izkoristiti po končani vojni.

Toda ... v februarju 1917 ni bilo več carja — in oktobra 1917 tudi države Rusije ne. Ker se je Hoštarija zavedal, da bo njegova koncesija samo takrat kaj vredna, če bo stala za njo državna sila — bela armada pa je medtem že propadla — je prodal vse pravice tretji najbogatejši petrolejski družbi Anglo-Persian, ki je že obvladala južni del Perzije in je pri njej močno udeležena tudi angleška država, za 100.000 funtov. Za navadnega človeka bi bila kupčija končana, toda Hoštariju je uspelo, da je že prodane pravice isti družbi še dvakrat prodal in prejel vsega zanj 325.000 funtov.

Pa še ni bilo dovolj! Hoštarija se je odpeljal v Pariz in z Guelbekianom ustanovil novo francosko družbo za izkoriščanje zakladov nafte, ki jih je že trikrat prodal.

### Novi zapletljaji.

26. febr. 1921 je sporočila vlada SSSR svoj državni porod. Obenem je sporočila, da se slovesno odreče vsem koncesijam, pravicam in prednostim, ki so si jih kedaj pridobili ruski državljani, da daruje perzijskemu ljudstvu, vso rusko posest, samo ta pogoj stavlja, da te bivše ruske posesti ne smejo nikdar prodati kateremu tujcu. S tem darom si je SSSR odkupila uradno priznanje.

Pravice ruskega državljana Hoštarija so

torej zapadle. Anglo-Persian pa je takoj začela dokazovati, da Hoštarija ni ruski državljani, ampak da je Georgijec. Da ne bi bilo nesporazumljenj, so sovjeti zavzeli še Georgijo.

Položaj se je zamotal. Teoretično je bilo nafte prepolno ozemlje last družbe Anglo-Persian, praktično si ga je lastila perzijska vlada, ki ni hotela priznati Hoštariju njegovih pravic. Konec koncev pa je s tem ozemljem teoretično in praktično razpolagala vlada SSSR, kajti edina pot na svetovni trg je peljala preko Kavkaza, ki pa je bil v sovjetskih rokah.

Po § 13 sovjetsko-perzijske pogodbe ne bi smela Perzija pod nobenim pogojem prodati teh pravic kakemu tujcu. In vendar. Še l. 1921 je prodala perzijska vlada Rockefellerju za Standard Oil za 50 let pravico izkoriščati vrelce nafte v severni Perziji. Za proteste sovjeto vladi ni bilo mar, saj sovjeti še niso imeli prave moči.

Nastal je velik hrup. Anglo-Persian je očitala družbi Standard Oil pomanjkanje moralnega čuta, ker kupuje ukradeno blago, toda — tako so odgovorili v Ameriki — Anglija je dobila mandat nad Irakom, da posreduje zaostalemu ljudstvu kulturo, pa se je polastila sama vrelcev nafte v Mosul, sklenila s Francozi v San Remu 1920 razdelilno pogodbo in popolnoma izločila od soudeležbe USA.

Hudo diplomatsko bitko in časopisno kampanjo je končal John Cadman, ki je za Angleže podpisal pogodbo v San Demu. Nenadoma se mu je zahotelo, da bi božične počitnice preživel v Ameriki. Kot božični dar za družbo Standard Oil je nosil s sabo ponudbo na udeležbo pri izkoriščanju zakladov nafte v Iraku, zato pa dobil protiponudbo Angležem na udeležbo pri izkoriščanju nafte v Severni Perziji. — In vseh sovražnosti je bilo namah konec.

Toda veselje nad srečno rešitvijo so uživali samo tri mesece. Konec marca 1922 je sporočila perzijska vlada, da takoj odpoveduje koncesijsko pogodbo z Rockefellerjem. Takrat je prvič po stoletjih Perzija nastopila proti zapadni velesili USA. Diplomatski protesti v Teheranu niso prav nič zalegli. Odgovor se je glasil: Koncesijo je dobila Standard Oil, ker

## Univerza

drugod:

### Slovaški akademiki zopet demonstrirajo.

Se so nam v spominu velike demonstracije koncem aprila minulega leta v Bratislavi. Tedaj je užaljeni Slovak protestiral proti največji pijavki, ki sesa slovaški narod, proti židom. Zdi se pa, da take lekcije zaležejo le tako dolgo, dokler prizadetega boli glava ali od vpitja ali pa od udarcev.

Da bi opomnili žide, da so prav za prav gostje na Slovaškem in da tudi drugim povedo, če žive od njihovih žuljev in njih zemlje, naj tudi izvolijo uporabljati slovaščino zato, pravijo, so šli znova povedat glavnemu mestu

perzijska vlada ni hotela, da bi se Anglo-Persian še bolj utrdila. Sedaj pa Standard Oil ni držala pogodbe in naj sama nosi posledice. Ker nimata USA in Perzija skupnih meja, so ostali protesti samo na papirju.

Julija 1923 pa se je pojavil v Teheranu zopet Amerikanec — tokrat Harry F. Sinclair, Rockefellerjev konkurent, ki je užival prijateljstvo Sovjetov. S podporo vicekonzula USA R. Imbrica — ki pa je to posredovanje plačal z lastnim življenjem; baje ga ima na vesti Herald Spencer, angleški tajni agent, ki je delal v interesu angleških in ameriških petrolejskih družb — se mu je posrečilo, da je dobil zase te toliko osporavane pravice do izkoriščanja nafte. Preskrbel je vladi posojilo 10 milijonov dolarjev, gospodu ministrskemu predsedniku pa se je odškodoval s 300.000 dolarji.

Njegovo veselje pa je bilo še krajše. Trajalo je samo 25 dni, kajti 15. I. 1924 so ga zaprli. Zaradi te sramote je vlada seveda odpovedala pogodbo.

Vse močnejše petrolejske družbe so se potegovala za vrelce v Severni Perziji. 16. aprila 1925 pa je vlada SSSR izjavila, da so vse pogodbe glede petrolejskih koncesij v Severni Perziji nične po § 13 sovjetsko perzijske pogodbe, če nanje ne pristane vlada SSSR. Samo ta izjava bi še ne bila tolikega pomena, večjega je namreč to, da SSSR obvlada pot nafte od vrelcev na trg. Nihče torej ne bo mogel do nafte, če ne bo pritegnil tudi Sovjetov.

Slovaške, naj se na Slovaškem govori po slovaško. V »Nastupu«, ki ga izdaja avtonomistična slovaška mladina, odgovarjajo na napade čeških, židovskih in komunističnih časopisov, da hočejo to povedati vsem brez razlike, ki se grejejo na Slovaškem in da ni dovolj le govoriti slovaško, ampak je treba tudi čutiti. Pravijo: »Že pred tridesetimi leti smo pod geslom »Za našo slovaščino« razumeli tudi naš politični, kulturni in socialni program in tako je tudi danes.

Letos v pozni jeseni so najprej po vsod po Bratislavi nalepili to svojo zahtevo po poslednji rabi slovaščine. Nato pa jih je razdražil še sledeči primer: Dr. Sokol, poslanec Hlinkove stranke, je predlagal osnutek za novelizacijo zakona o uporabi uradnega jezika. Univ. prof. dr. Peška pa je k predlogu dr. Sokola napisal v »Jednoti« članek, kjer pravi, da je pripravljen uporabljati slovaščino na univerzi, a samo če bi dijaštvo to zahtevalo. Akademiki so profesorja nato opomnili in predlagali, naj takoj začne svoja izvajanja v slovaščini, toda profesorja na ta poziv niti na univerzo ni bilo. Nato se je isto ali podobno ponovilo tudi z drugimi profesorji. Razumljivo, da so proti takemu postopanju univerzitetnih profesorjev protestirali zavedni slovaški akademiki. Ti protesti so odmevali nato po vsej Bratislavi in po burnem prerekanju po vsem mogočem časopisju tudi po vsej republikli.

List »La dépêche« prinaša ob smrti Mac Donalda članek Emilea Vandervelde, predsednika II. internacionale, v katerem govori o usodi pred vojno tako močne socialistične generacije. Vodstvo nekdanjega močnega svetovnega socialističnega gibanja so imeli predvsem Francozi, Angleži, Nemci in Belgijci. Kar pa je danes s temi voditelji? Stirje Belgijci, med njimi Emile Vandervelde, še žive. V drugih državah: Jaurès ubit, Hugo Hoase ubit, Rosa Louxenburg ubita, drugi vodilni francoski socialisti so pomrli, mrtvi so vsi nemški voditelji: Molkenbuhr, Ebert, prvi predsednik nemške republike, Karel Kautsky še živi. — Mrtev je Turati, Troelstra, Axelrod, Plehanov, Branting, švicarski ministrski predsednik, V. Adler, ki je postal zunanji minister avstrijske republike. Sedaj je umrl še Mac Donald. Vandervelde dostavlja: Imam fotografijo iz l. 1914. Takrat nas je bilo 70, danes samo 10.

## Književnost Knjige

### Avemarija na Koroškem

Ko sonce počasi ugaša za Zilo  
in z žarki poljublja vrhove planin,  
se jezera v zadnji svetlobi blešče.  
Naša večerna spokojnost  
V to božjo tišino,  
z mračno kopreno zastrito,  
udari brnenje čez plan.  
Zvon žalostno poje  
in kliče vse brate svoje,  
da peli bi z njim.

Kmet s težko roko se prekriza in moli  
za ajdo, za rž in pšenico,  
pa spomni se žene, otrok in še sebe.  
Na koncu, pred križem:  
čez dole koroške mu misel hitil  
pri bratih se ustavlja,  
ki v njih je slovenska kri.

Še očenaš za vse,  
ki na Koroškem žive!  
»Da bi Gospod nam dal moč,  
da ne bomo se bali,  
ko dnevi najtežji bodo nam vstali!  
Da bo silen vsak za sto mož!  
O, Gospod, daj nam to moč!«

Cvetko.

V zadnji številki je pri črtici »Vest« po pomoti izostalo ime pisca. Napisal jo je Janez Kotar.

Sveto pismo novega zakona. (Evangeliji in apostolska dela. Priredili dr. Jerè, dr. Pečjak, dr. Snoj; drugi natis Ljubljana 1937; v založbi škofijskega ordinariata. Naroča se pri škof. ordinariatu v Ljubljani, v Jugoslovanski knjigarni ali pri Ničmanu. Cena vezanemu izpodu 12 din, broširanemu 8 din; kdor naroči najmanj 10 izvodov, dobi 15% popusta.)

S tem, da je ljubljanski škofijski ordinariat izdal ljudsko izdajo sv. pisma, je omogočil, da pride to božje pismo človeškemu rodu, prap vsakomur v roke. Nizka cena, saj bo to verjetno najcenejša slovenska knjiga, omogoča skoraj vsakomur, da si odtrga te dinarčke pri drugih manj nujnih in manj koristnih potrebah in si sv. pismo kupi. Če pa veš ti, ki si morda lahko pritrgaš brez škode še nekaj dinarjev, za tega ali onega, ki si sv. pisma res ne more kupiti, podari mu ga! Morda v teh dneh milosti, okrog božiča najde prav njegova duša tesnejšo zvezo z Bogom in morda bo tudi tebi Božje Dete prav zaradi tega naklonilo kako posebno milost.

Naj v leto Gospodovo, 1938, ne vstopi noben pismen, katoliški Slovenec, ki ne bi v svoje dušno korist pridno prebiral sv. pisma.

Janez Ev. Kalan: Kristus kralj! Ko so že mnogi narodi dobili prevod Kalanove nemški pisane knjige »Die Welt für Christus«,

smo letos tudi mi dobili knjigo v slovenskem jeziku, ki jo krasi slika Kristusa Kralja s križem. Knjiga hoče zdramiti speče katoličane k dejavnemu verskemu življenju in katoliški osvojevalnosti, ki naj združi vse katoličane vseh narodnosti v neumornem delu za oni namen, ki je dan posamezniku in človeštvu, namreč da prizna načelno in dejansko nad sabo Kristusa Kralja in se udeleži življenja njegovega skrivnostnega telesa. Zivahno pisana knjiga je polna misli, ki so vredne premisleka. V Ljubljani se je ustanovila tudi »Mednarodna katoliška propaganda«, ki izdaja mednarodni katoliški list »Regnum Christi« v francoskem in nemškem jeziku. Letos se je vršil v Poznanju na Poljskem že 5. kongres Kristusa Kralja, ki je odlično uspel. Knjižice nikar ne prezrite!

50-letnica katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani

Ob 50-letnici svojega delovanja je KTD izdalo knjižico, v kateri nam v glavnih obrih očrta svoje delo in trud za povzdigo katoliškega čtiva med Slovenci. Po pravilih je njegov namen izdajanje in razširjevanje dobrih knjig in tiskovin razne vsebine ter podpiranje časopisov, v verskonarodnem in patriotičnem duhu urejanih. Ob ustanovitvi KTD 1887. l. je bilo časopisje pri nas zelo malo razvito. Saj je imel »Slovenec« tedaj le 850 naročnikov, »Domoljub« pa 4500. Danes ima slovensko časopisje na splošno take naklade, da se lahko relativno meri s časopisjem velikih narodov.

Takoj v začetku je bila glavna skrb odbora — tiskarna in knjigarna. Složno sodelovanje duhovnikov in nekaterih laikov je iz skromnega začetka ustvarilo mogočno prodajalno in založbo »Jugoslovansko knjigarno« in preko naših meja znano »Jugoslovansko tiskarno«.

Odbor KTD si je vsa leta prizadeval, da je preko »Jugoslovanske knjigarne« spravil med narod kar največ katoliškega, za pravo izobrazbo potrebnega in koristnega beriva in da je zakladal slovensko ozemlje s cerkvenimi muzikalijami in drugimi glasbenimi deli.

L. 1906. je bil položen temelj trem važnim zbirkam knjig: za širše sloje in doraščajočo mladino je bila osnovana »Ljudska knjižnica«. Knjige svetovnega slovesa je v prevodih podajala »Leposlovna knjižnica«. Ker se je društveno življenje vedno bolj razvijalo, je »Katoliška bukvarna« (od 1919 »Jugoslovanska knjigarna«) ljudskim odrom preskrbovala »Zbirko ljudskih iger«.

Danes lahko s ponosom ugotavljamo, da ima katoliški tisk med takimi ustanovami prvenstveno mesto. To svetovno silo, ki danes brez nje ni mogoča nobena akcija in noben napredek, oživiti, dvigniti, okrepiti, spraviti v službo Bogu, veri in domovini tudi pri nas je bil namen duhovnikov pred 50 leti, ko so z nemalimi žrtvami polagali temelje dobrega tiska in dobrih knjig. V tem duhu je delalo KTD skozi celo dobo teh 50 let.

Na koncu je 16 strani slik pokroviteljev KTD († kardinal Missia, † dr. A. B. Jeglič, dr. Rožman, odbora, urednikov in uslužbenecov vseh njegovih ustanov.